

УДК 336.71

О. Владимир

(Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя)

ЄВРО ЧИ ДОЛАР: ХТО ПЕРЕМОЖЕ?

Як відомо, найпотужнішою економікою світу є економіка США. Її розвиток безумовно впливає на тенденції у світовій економічній системі та на фінансові ринки інших країн. На ситуацію в Україні американська економіка впливає також, хоч і непрямим чином. В Україні ж курс долара США залишається майже незмінним протягом тривалого часу, насамперед, завдяки позиції Національного банку України, і реальна його вартість становить близько 4,8 грн. за 1 долар.

Економічні процеси, що відбуваються у Сполучених штатах впродовж останніх років зумовлюють посилення курсу європейської валюти – євро та зниження американського долара. Порівняно із історичним мінімумом, зафіксованим 25.10.2000 року (0,827 дол./євро), у 2006 році курс долара до євро знизився на 12%, з початку 2007 року – ще майже на 7%, а станом на 17.03.2008 року євро подорожчав відносно долара, досягнувши нового рекордного рівня – 1,58 дол./євро. Експерти стверджують, що наступного слід чекати чергового зниження курсу американської валюти. Крім євро, на нові максимуми вийшли курси таких валют як: фунт стерлінгів, канадський та австралійський долар, значно зміцнів швейцарський франк та японська ена. Серед основних причин, що зумовили значне подорожчання євро відносно долара США слід виділити: **1)** Різну направленість монетарних політик, виконуваних Федеральною резервною системою та Європейським центральним банком. Диференціал американської та європейської ставок рефінансування у 2006р. становив 1,25%. Тоді як з вересня 2007 р. ФРС знизила її з 5,25 до 3%, ЄЦБ має намір підвищити її з 4% як мінімум на 1%; **2)** Знецінення долара відбувається і внаслідок іпотечної кризи, яка розпочалась ще в 2006 році. Основною її причиною було, з одного боку, масштабне кладення коштів у нерухомість (зумовлене здешевленням кредитних ресурсів), а з іншого, збільшення кількості ненадійних кредитів. В результаті чого збанкрутіло чимало іпотечних компаній США; **3)** Зниження курсу долара на світових ринках пов'язане з побоюваннями рецесії в американській економіці. Тим паче, що в кінці лютого цього року відбулось зростання цін у США: ціни виробників за рік (з лютого 2007 р. по січень 2008 р.) збільшилися на 7,4%. Це найбільший стрибок цін США із жовтня 1981 року; **4)** Оскільки Америка стала осередком нестабільності, спостерігається пришвидшення відпливі капіталів з її ринку, основними лідерами у цьому процесі виступають Європа, Японія і Тайвань. Чистий відплив капіталу зі США с серпні 2007 року становив 163 млрд. дол. Разом з тим, американці занадто заборгували усьому світу: дефіцит платіжного балансу США у 2006р. складав 6,5% ВВП; **5)** Скорчується інтерес до долара як до резервної валюти. Центробанки різних країн світу, в тому числі Китаю та Росії – найбільших кредиторів Америки, заявляють про зваженішу диверсифікацію валютних резервів: на користь євро, як однієї з найбільш ліквідних валют. Найбільша частка доларів у резервах центробанків становила 70,9% у 1999р., 65% у 2006р., за минулий рік така інформація не оприлюднювалася (з „певних” причин).

Проте вважаємо, що говорити про втрату долларом свого майбутнього ще зарано, оскільки чимала частка зовнішньоекономічних контрактів – нафта та інші сировинні товари й надалі торгуються в ньому. Разом з тим, Китай, Японія, ЄС залежні від його курсу, наприклад, в результаті банкрутства американських іпотечних компаній на міжнародних ринках з'явилися перші ознаки кризи ліквідності. Влітку 2007р. криза зачепила інвестиційні фонди найбільших фінансових компаній світу та найбільші банки Європи. Тому фактично усі світові гравці зацікавлені в еволюційній розв'язці кризи долара і працюють над цим.